

ELOKUVAN NÄYTEVIDEO

Näytevideon tehtävä elokuvatuotannossa

Kujansuu Maarit

Opinnäytetyö
Kulttuuriala
Viestintä
Medianomi

2016

Viestinnän koulutusohjelma
Medianomi (AMK)

Tekijä	Maarit Kujansuu	Vuosi	2016
Ohjaaja(t)	Ari Alm ja Eija Rajalin		
Työn nimi	Elokuvan näytevideo – Näytevideon tehtävä eloku- vatuotannossa		
Sivu- ja liitesivumäärä	20		

Tutkin opinnäytetyössäni, mikä tarkoitus elokuvan näytevideolla on. Vertaan näytevideota myös englanninkieliseen käsitteeseen proof of concept. Toiminnallisessa tutkimuksessa vastasin kysymyksiin, milloin näytevideo kannattaa tehdä, mitä sen tekemiseen vaaditaan ja milloin se on liian suuri riski esimerkiksi tuottajalle sekä, miten näytevideo vaikuttaa rahoituksen haussa.

Teoriaosuutta varten olen lukenut ja tutkinut useita, lähinnä englanninkielisiä teoksia proof of conceptista. Lisäksi olen haastatellut elokuva-alan työntekijöitä, ohjaaja-tuottaja Jukka Vidgreniä ja erikoistehosteaartista Petteri Stavénia Mutant Koala Pictures Oy:lta, ohjaaja-käsikirjoittaja Aleksi Purasta Ölövi Productions Ky:lta, ohjaaja Timo Vuorensolaa Iron Sky Universe Oy:lta sekä tuottaja-levittäjä Miika Norvantoa Black Lion Pictures Oy:lta.

Teososuutena esittelen elokuvan näytevideon, jonka tuottaja-assistenttina olen toiminut.

Elokuvan näytevideolla haetaan rahoitusta tuotantoihin, joiden tekijät eivät ole ennestään tunnettuja. Näytevideota käytetään myös haettaessa rahoitusta ulkomailta, kansainvälisiin tuotantoihin. Näytevideon tekeminen on täysipitkään elokuvaan verrattain halpaa ja vaatii vain vähän pääomaa. Esitettäessä näytevideota tulee olla tarkka sillä huonolaatuinen näytevideo voi tarkoittaa rahoittajien kaikkoamista tai väärinymmärrystä katsojissa.

Avainsanat
Muita tietoja

Näytevideo, demo, Haaska, proof of concept
Työhön liittyy Haaskan näytevideo.

School of Culture and Arts
Bachelor of Media Arts

Author	Maarit Kujansuu	Year	2016
Supervisor	Ari Alm, Eija Rajalin		
Subject of thesis	Demo video of a movie – Function of demo video in movie production		
Number of pages	20		

In my thesis research, I studied what the function of a demo of a movie is. I also compare the notion of demo with the English concept, i.e. proof of concept. In my practice-based thesis research I answered the questions of when it is good to make a demo, what is required to make it, when is it too big of a risk for, for example the producer, and what influence it has on finding and applying for funding.

For the theoretical part I read and studied many, mostly English, publications concerning the proof of concept. Additionally, I interviewed some people working in the movie-business, director and producer Jukka Vidgren and CGI-artist Petteri Stavén of Mutant Koala Pictures Oy, director and writer Aleksi Puranen of Ölövi Productions Ky, director Timo Vuorensola of Iron Sky Universe Oy, and producer and distributor Miika Norvanto of Black Lion Pictures Oy.

As the practical part of my thesis research, I present a demo of a movie, in which I worked as a production assistant.

A demo video is used for finding and applying for funding for productions which makers are not previously well known. A demo is also used for international productions, when finding and applying for funding from abroad. Making a demo is rather inexpensive when compared to a full-length movie, and it requires only a minor financial input. One should be careful when presenting a demo, since a poor quality demo can result in losing investors or causing misinterpretations amongst the viewers.

Key words

Näytevideo, demo, Haaska, proof of concept

Special remarks

The thesis includes Haaska's demo.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 NÄYTEVIDEO JA PROOF OF CONCEPT	8
2.1 Hyvän näytevideon perusteet	10
2.2 Rahoituksen hakeminen	11
2.3 Näytevideon rahoitus	11
2.4 Näytevideon negatiivinen vaikutus elokuvatuotantoon	12
3 HAASKA-ELOKUVAN NÄYTEVIDEO	14
3.1 Haaskan näytevideon rahoitus.....	20
3.2 Haaskan historia ja nykytilanne	20
4 SUOMALAISISTA NÄYTEVIDEOISTA ELOKUVIKSI.....	22
4.1 Iron Skyn näytevideolla rahaa Cannesista.....	22
4.2 Rendell ja Bunny the Killer Thing.....	22
5 POHDINTA.....	25
LÄHTEET.....	26

ALKUSANAT

Kiitän Jukka Vidgreniä ja Mutant Koala Pictures Oy:ta harjoittelussa saadusta opista ja avusta opinnäytetyöni aiheen kanssa. Vidgren on jaksanut vastalla kysymyksiini ja lisäkysymyksiini puhelimen ja sähköpostin välityksellä läpi tutkielmani.

Tahdon kiittää myös kaikkia haastateltavia hyvistä ja kattavista vastauksista. Keskustelut ovat olleet mielenkiintoisia ja olen oppinut niiden pohjalta paljon uutta vertailemalla niitä käytännönkokemukseeni.

Kannustuksesta ja tuesta kuuluu kiitos Ari Almille, Janne Heinoselle ja Saara Melaluodolle, jotka ovat kaikki jaksaneet ja löytäneet aikaa kommentoida opinnäytetyötäni.

1 JOHDANTO

Tutkin opinnäytetyössäni elokuvan näytevideon tehtävää. Pohdin keinoja, joilla näytevideo palvelee funktiotaan parhaiten. Käytän yhtenä esimerkkinä Haaska-elokuvan näytevideota, jossa toimin itse tuotantoassistenttina, tuottaja Jukka Vidgrenin avustajana. Lisäksi haastattelin elokuvaohjaaja, Timo Vuorensolaa siitä, kuinka usealle suomalaiselle tutun elokuvan, Iron Skyn, näytevideo tuotettiin ja miten se palveli itse lopullista elokuvaa. Miika Norvanto kertoo kahden tuottamansa elokuvan näytevideosta, niiden hyödyistä ja haitoista.

Opinnäytetyöni on toiminnallinen. Siinä yhdistyvät käytännön toteutus ja sen raportointi tutkimusviestinnän keinoin. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 8.)

Opinnäytetyöni yhteydessä tarkoitan näytevideolla, demolla eli demonstraatiolla, näytettä elokuvasta ja keskityn vain elokuvaan tehtyihin näytevideoihin. Näytevideolla esitetään elokuvan pääpiirteet ja keskeinen idea, jonka ympärille tarina rakentuu. Näytevideo tuotetaan, jotta tekijöillä olisi konkreettista näyttöä ideoistaan. Näytevideon avulla voidaan hakea rahoitusta itse varsinaiseen, pitkään elokuvaan.

Aiheen opinnäytetyölleni valitsin, koska kirjoitettua tietoa ei ole paljon saatavilla. Kyseessä on asia, josta kulkee niin kutsuttua hiljaista tietoa media-alan piireissä eli ihmiset kertovat toinen toisilleen, mistä on kyse ja miten kannattaa näytevideon kohdalla toimia. Osa on voinut saada vaikutteita muilla aloilla käytettävistä näytevideoista. Esimerkiksi tekniikanalalla tehdään näytevideoita. Opinnäytetyöni kirjallisten lähteiden tueksi haastattelin useaa alan ammattilaista.

Tavoitteeni on kertoa selkeästi, miksi näytevideo tehdään ja mihin sitä käytetään. Opinnäytetyössäni selostan, kuinka näytevideo rahoitetaan. Haastattelujen perusteella kerron myös, milloin näytevideo voi olla liian suuri riski; milloin sitä ei kannata näyttää rahoittajille ja voiko siitä olla myös haittaa konseptille. Peilaan omaa kokemustani Haaskan näytevideon teosta haastatteluista saamaani tietoon.

Selitän opinnäytetyössäni näytevideon kanssa hieman samaan tarkoitukseen käytettävää elokuvan työvaihetta *proof of conceptia*. Ilmaisun alkuperää tutkin

lähinnä teknillisten artikkeleiden pohjalta, koska termi on saanut alkunsa tekniikan alalta.

2 NÄYTEVIDEO JA PROOF OF CONCEPT

Näytevideo (englanniksi demo) eli demonstraatio tarkoittaa tässä yhteydessä näytettä elokuvasta. Se voi olla yksi kokonainen kohtaus liittyen tulevaan elokuvaan. Sillä esitetään elokuvan pääpiirteet ja keskeinen idea, jonka ympärille tarina rakentuu. Näytevideo tehdään, jotta sen avulla voidaan hakea rahoitusta tai etsiä levittäjiä varsinaiseen, pitkään elokuvaan. Se on osoitus työryhmän osaamisesta ja sillä ikään kuin markkinoidaan ohjaajaa ja ohjaajan osaamista. Näytevideosta käy ilmi myös elokuvan tyyli ja tunnelma. (Vidgren 2016.)

Näytevideon tuottamiseen kuuluu esituotanto, tuotanto ja jälkituotanto. Näin toimimme Haaskan näytevideota tehdessämme. Käsittelen tuotannon eri vaiheita lisää myöhemmässä tekstissä.

Pitkäksi näytelmäelokuvaksi lasketaan Suomen elokuvasäätiön (jäljempänä SES) mukaan elokuva, jonka pituus on yli 22 minuuttia. SES on yksityisoikeudellinen säätiö eli sen mielenkiinnonkohteena ovat yksityishenkilöiden väliset oikeussuhteet. SES myöntää tukea elokuvien ammattimaiseen tuotantoon, levittämiseen ja esittämiseen, ja sen tarkoitus on edistää ja kehittää suomalaista elokuva- ja audiovisuaalista kulttuuria Suomessa ja ulkomailla. (SES 2016.)

Elokuva-alalla käytetään elokuvan esittelyvaiheessa elokuvasta tehdyn näytevideon sijaan ja rinnalla myös englanninkielistä nimitystä *proof of concept* eli koekiluversio. Termiä on alun perin käytetty tekniikan alalla. Proof of conceptia pidetään samana asiana, kuin näytevideota, mutta Rossin ja Norvannon (2016) mukaan niissä on eroja. Näytevideota voi käyttää proof of conceptina ja proof of concept:ia näytevideona, mutta käsitteinä ne eivät ole täysin sama asia. Proof of concept eroaa näytevideosta siten, että proof of concept voi olla pelkkiä testejä, esimerkiksi erikoistehosteista tai värimaailmasta, kun taas näytevideo on pidemmälle viety kohtaus. Molempia käytetään samaan tarkoitukseen palvelemaan tulevaa täyspitkää elokuvaa. (Norvanto 2016.)

Käsitteen proof of concept alkuperää ei tiedetä. Teknisen alan insinööri Bruce Carsten on alkanut käyttää termiä kahdeksankymmentäluvulla ja ottaa siitä kunnian itselleen.

"Proof-of-Concept Prototype is a term that (I believe) I coined in 1984. It was used to designate a circuit constructed along lines similar to an engineering prototype, but one in which the intent was only to näytevideonstrate the feasibility of a new circuit and/or a fabrication technique, and was not intended to be an early version of a production design." (Carsten 1989)

On tärkeää muistaa, että näytevideo ja proof of concept eivät ole valmiita osia tulevasta tuotoksesta. Ne ovat vain työkaluja, jolla saadaan näkyvyyttä halutuis-
sa piireissä ja tukea tulevaa elokuvaa varten. Kyseessä on dokumentoitu todis-
tus siitä, että projektilla, tässä tapauksessa elokuvalla, voi olla mahdollisuus
onnistua. (Vidgren 2016.)

Opinnäytetyössäni käytän elokuvan esittelyversiosta nimitystä näytevideo ja keskityn sen tuottamisen vaiheisiin. Näytevideo tuotetaan, jonka jälkeen se näy-
tetään mahdollisille rahoittajille ja levittäjille. Mikäli rahoittaja näkee potentiaalin,
hän voi näytevideon perusteella rahoittaa osan pitkästä elokuvasta. Rahoittaja
voi olla ulkopuolinen henkilö tai säätiö, joka sijoittaa pitkään elokuvaan. Rahoit-
taja saattaa rahoittaa vain osan tuotannosta. SES voi antaa rahallista tukea
esimerkiksi käsikirjoittamiseen, jolloin muihin elokuvan tekemisen kuluihin tulee
etsiä rahaa muualta. Elokuvan tekeminen vaatii usein useamman kuin yhden
rahoittajan. (Puranen 2016.) Levittäjä on esimerkiksi henkilö tai elokuvateatteri,
joka auttaa saamaan tuotannon näkyville. Levittäjä markkinoi elokuvaa etukä-
teen. (Seppä 2009, 2.)

Vuorensola (2016) pitää näytevideota nykyisin elintärkeänä esiteltäessä mitä
tahansa erittäin kaupallista valtavirtateosta (englanniksi high concept). Joukko-
rahoituksessa se on hyvä työkalu ja välttämätön myös normaalirahoituksessa.
Näytevideo on helppo, halpa ja hyvä tapa edetä. Koko tuotanto ei ole kiinni sen
onnistumisesta (Norvanto 2016). High concept käsitteenä tarkoittaa vetoavaa
ideaa työstä, esimerkiksi elokuvasta, joka voidaan tiivistää muutama lausee-

seen. Tyypillistä high concept -elokuville ovat tiivistetty juoni, tähtinäyttelijät ja tunteisiin vetoava tarina. (Mediaopas 2016.) Haaskan näytevideolla käytettiin suomalaisille tunnettuja näyttelijöitä. Tunnetut, hyvät näyttelijät lisäävät luottamusta tulevaan elokuvaan. (Vidgren 2016.)

Suomen elokuvasäätiön tuotanto- ja kehitysjohtaja Petri Rossin (2016) mukaan näytevideo tehdään usein silloin, kun haetaan rahoitusta ja levittäjiä kansainväliseen elokuvaan. Suomessa tekijät usein tiedetään ennalta, jolloin näytevideo ei ole välttämätön. Näytevideot ovat yleistyneet digiaikakauden aikana, koska niiden tekeminen ei ole enää niin kallista, kuin filmin aikaan. Näytevideot eivät kuitenkaan ole hirvittävän yleisiä silloin, kun rahoitusta haetaan vain kotimaasta.

2.1 Hyvän näytevideon perusteet

Ohjaaja-tuottaja Jukka Vidgrenin (2016) mukaan elokuvan näytevideoon on hyvä kuvata yksi tai kaksi kokonaista kohtausta sen sijaan, että kuvaisi pelkän trailerin eli esittelyvideon. Traileri on mainoksena käytettävä lyhytkestoinen koelma mielenkiintoisia pätkiä itse elokuvasta. Kohtauksilla voidaan todentaa työryhmän kyky hallita elokuvan kerronnan keinoja ja näyttelijöiden toimintaa. Vidgren on tuottanut kaksi elokuvan näytevideota, Impaled Rektumiin (2015) ja Haaskaan (2016). Impaled Rektumissa huumorilla on tärkeä rooli. Kohtauksella on helppo todentaa se, että huumori osataan tuoda hyvin ja hauskesti esille. Myös Norvannon (2016) mielestä tärkeintä on yhtenäinen kohtaus. Traileri huijaa elokuvakerronnan taitoja. Traileriin valitaan parhaita ottoja ja niitä voidaan sekoittaa mielivaltaisesti keskenään. Siitä ei näe kokonaisuutta, jolloin ei selviä sitä, kuinka tekijät osaavat kertoa yhtenäisen tarinan. Yksi yhtenäinen kohtaus puolestaan kertoo, mistä on kyse ja millaisia juonenkäänteitä on luvassa. Siitä pystyy näkemään, miten tarina osataan kertoa visuaalisesti.

Hyvän näytevideon myötä rahoittajat vakuuttuvat siitä, että tarinan ympärille pystyy rakentamaan pitkän, menestyvän elokuvan. Toimivat ja mielenkiintoiset hahmot ovat tärkeitä. Hyvä näytevideo jättää katsojalle tunteen, että hän haluaa nähdä enemmän, pitkän elokuvan näytevideossa nähdystä tarinasta. (Stavén 2016.)

2.2 Rahoituksen hakeminen

Näytevideo ei yksin riitä säätiön apurahan hakemiseen. Se vaatii rinnalleen hakemuksen riippuen siitä, mitä apurahaa säätiöltä halutaan hakea. Hakemukseen tulee lisätä myös asianmukainen työsuunnitelma. (Puranen 2016.) Perinteisesti rahoitusta haetaan käsikirjoituksella ja ohjaajan aikaisemmalla referenssillä (Vidgren 2016). SES:ltä voi hakea muun muassa käsikirjoitusapurahaa, kehittämistukea, tuotantotukea sekä levitys- ja markkinointitukea. SES:n nettisivuilta löytyy kullekin eri tuelle omat hakemuksensa, joiden mukaan toimia. (SES 2016.) Kun hakemus, työsuunnitelma ja näytevideo on tehty, lähdetään rahoittajan puheille. Apurahaa voi hakea myös itse näytevideon kuvaamiseen. Näytevideo toimii näytteenä ohjaajan, tuottajan ja muiden tekijöiden osaamisesta. Se edesauttaa siinä vaiheessa, kun tekijät eivät ole entuudestaan säätiölle tuttuja. Näytevideo elokuvasta auttaa ehdottomasti apurahan saannissa. Kuka tahansa pystyisi selittämään hakemuksessa lomakkeelle, kuinka hieno elokuvasta tulee, mutta näytevideo näyttää rahoittajalle konkreettisesti, mitä on luvassa. Näin rahoittajan ei tarvitse olla pelkästään rahanhakijan kaunopuheiden varassa. (Puranen 2016.)

Jos näytevideo saa negatiivista palautetta, pitää miettiä jatketaanko projektia enää ollenkaan vai kehitetäänkö siitä parempi ja toimivampi kokonaisuus. Positiivisesta palautteesta elokuvaprojekti saa ikään kuin tuulta alleen. (Stavén 2016.)

Suomen elokuvasäätiön toimitusjohtaja Irina Krohn kertoi Yleisradion haastattelussa, että Euroopan unionin lainsäädäntö säätelee elokuvien rahoitusta. Julkinen valta voi panna elokuvatuotantoon vain 50-prosenttia elokuvien rahoituksista. Puolet on tultava vapailta markkinoilta. (Yle Uutiset 2012.)

2.3 Näytevideon rahoitus

Koska näytevideo tehdään sitä varten, että saataisiin rahoitusta pitkään elokuvaan, ei apurahaa välttämättä vielä ole. Silloin tuottaja valitsee usein riskin ra-

hoittaa näytevideon itse. Itse rahoitetun näytevideon kohdalla toivotaan, että se menestyisi ja elokuva pääsisi tuotantoon. Toinen vaihtoehto näytevideon rahoittamiseen on hakea säätiöltä kehittämistukea. Kun näytevideota ei ole esitettävissä, pyritään vakuuttamaan rahoittaja muilla keinoin. Näytevideoon voi koettaa hakea myös sponsoreita. Sponsorit voivat auttaa muun muassa lainaamalla omaa tilaansa kuvauksia varten, antamalla rahaa oman nimensä näkymisen vastineeksi tai vaikka tarjoamalla kuvausryhmälle lounaan. (Vidgren 2016.)

Usein näytevideo rahoitetaan niin kutsutulla hikirahalla, englanniksi samaa tarkoitetaan käsitteellä sweat capital. Hikiraha ja sweat capital tarkoittavat palkatonta työtä, näytevideon tekemiseen käytetään siis omia työtunteja ilman vastinetta. Jotkut tuottajat voivat luvata provisiota, mikäli elokuva tulee myöhemmin tuottamaan. Provisio on välikäden saama, usein prosentuaalinen, tulokseen perustuva palkkio työstä. Provisio on tapana muun muassa Amerikassa. Palkat maksetaan, jos elokuva päätyy tuotantoon. (Norvanto 2016; Vidgren 2016.)

Näytevideo kannattaa tehdä aina, mutta resurssit pitää olla kunnossa. Tulee huolehtia joko sweat capitalilla eli palkattomalla työllä tai pääomalla, että näytevideo tekee hyvän vaikutuksen. (Vuorensola 2016.)

2.4 Näytevideon negatiivinen vaikutus elokuvatuotantoon

Vaikka näytevideon tekeminen elokuvaan verrattuna onkin halpaa, liittyy siihen taloudellinen riski. Näytevideon tekeminen ei ole ilmaista, jolloin näytevideoon sijoitetut rahat menettää, mikäli elokuvaa ei saada tuotantoon. Näytevideolla ei ole itsenäistä, kaupallista arvoa. (Vidgren 2016.) On riski, että näytevideo ei kuvasta tarpeeksi laadukasta elokuvaa. Pahimmillaan huonolaatuinen näytevideo kääntyy itseään vastaan sillä, että se on niin huonosti toteutettu, että mahdollisten rahoittajien ja levittäjien mielenkiinto projektiin häviää. (Norvanto 2016.) Haaskan näytevideolle olisi voinut käydä huonosti, ellei viimeisiä kuvia olisi kuvattu uudelleen. Siitä myöhemmin lisää. (Stavén 2016.)

Näytevideo tulee näyttää harkiten. Jos näytevideon laittaa yleiseen jakoon, siitä voi saada vääränlaisen kuvan itse elokuvasta. Rahoittajat, joille näytevideo tarkoituksella näytetään, tietävät, että kyseessä on näytevideo, mutta esimerkiksi

fanit eli elokuvan kannattajat eivät. Moni voi näytevideon nähtyään pettyä pitkään elokuvaan, koska se ei olekaan samanlainen, kun edeltänyt näytevideo. (Norvanto 2016.)

Näytevideo vaikuttaa ensimmäiseen mielikuvaan vahvasti. Jos näytevideo on epäselvä, eikä siitä saa otetta, se voi jopa karkottaa rahoittajia. Näytevideo kannattaa ensin näyttää luotettavalle lähipiirille, jolloin kommenttien perusteella pystyy vielä hiomaan teosta. Tulee miettiä tarkkaan, kenelle näytevideo tehdään ja pitää mielessä, mitä myy. Heikko osaaminen ja puutteellinen näytevideo voivat karkottaa potentiaalisia rahoittajia. Näin kävi Rendell-elokuvalla, siitä myöhemmin lisää. Näytevideota ei pidä julkaista missään vaiheessa, ei edes elokuvan saatua rahoitusta, ellei ole täysin varma, pystyykö seisomaan vankasti teoksen takana myöhemminkin. Näytevideo on työväline, joka näytetään vain tietyille, tarkkaan harkituille henkilöille. Se voi vaikuttaa katsojaansa hyvin pitkään, jolloin seuraavat projektit voivat kärsiä siitä. (Norvanto 2016.)

3 HAASKA-ELOKUVAN NÄYTEVIDEO

Haaskan (englanniksi Carcass) näytevideo on lyhytelokuva, jolla haetaan rahoitusta ja levittäjiä ulkomailta. Näytevideo on kuvattu talvella 2015 ja sitä käytetään tällä hetkellä työvälteenä rahoitusten ja levittäjien haussa. Näytevideon esittäminen julkisesti on liikesalaisuuden vuoksi kielletty. (Vidgren 2016.)

Haaskan näytevideossa esiintyy kolme metsästäjää, jotka ovat karhujahdissa. Elokuvasa on kertojääni, joka selostaa tapahtumia. Kertojan mukaan Suomessa elää myytti, jonka mukaan nukkuva karhua ei saa ampua. Nukkuvan karhun ampuminen herättää pahan hengen. Miesten löytäessä karhun pesän, alkaa taivaalla lennellä korppeja. Osa miehistä katsahtaa säikähtäneinä taivaalle, mutta yksi ei ole moksiskaan, hän ei selkeästi usko myytteihin. Mies ampuu karhun tämän nukkuessa talvipesässään. Elokuva on fantasia eli mielikuvitustarina. Karhun kuoltua juurakosta nousee henkiolento. Olento on hurjissaan ja tappaa metsästäjät. (Haaskan näytevideon käsikirjoitus 2015.) Kyseessä on yksi kokonainen kohtaus tulevasta elokuvasta. Tuleva pitkä elokuva sijoittuu nykyaikaan, kun taas näytevideossa kuvattu kohtaus on tarinaa menneestä. (Stavén 2016.)

Haaskan näytevideosta käy ilmi, että tulevassa elokuvassa on hieman painostava ja jännittävä tunnelma. Päänäyttelijät näkyvät näytevideosta ja heidän osaamistaan voi näin arvioida. Ohjaajan työ on vahvasti läsnä, koska näyttelijöitä on yhteensä neljä ja jokaisen kanssa ohjaajan on tullut tehdä töitä saavuttaakseen haluamansa. Haaskan näytevideosta näkee myös tarinan, koko elokuvan idean. Näytevideo ei jätä liikaa kysymyksiä avoimeksi. (Vidgren 2016.) Myös Norvannon (2016) mielestä yhtenäinen kokonaisuus on tärkeää.

Haaskan näytevideon tuotantoon kuuluu kolme eri vaihetta; esituotanto, tuotanto ja jälkituotanto. Tuotanto on tiivistetysti samanlainen, kuin missä tahansa audiovisuaalisessa tuotannossa. Haaskan näytevideon esituotantovaihe kesti noin kuukauden. Näytevideoon oli tarkka käsikirjoitus, kuvakäsikirjoitus (storyboard), kamerasuunnitelmat ja alustava äänisuunnitelma. (Vidgren 2016.) Petteri Stavén oli mukana koko tuotannon ajan. Hän vastasi erikoistehosteista (CGI) ja toimi apulaisohjaajana. Kuvakäsikirjoitusta pohdittiin paljon. Aluksi näytevideon

ensimmäiset kuvat suunniteltiin kuvattavaksi niin, että niihin lisättäisiin jälkitöissä 3D mallinnettu korppi. Koska 3D mallinnus olisi ollut kallista ja kuvien kuvaaminen työlästä, päädyttiin alkuun tekemään animaatio. (Stavén 2016.) Kuvauspäiviä oli vain kaksi, joten esituotannossa oltiin tarkkoja, jotta kuvauspäivinä kaikki olisi valmista ja hyvin suunniteltua. Esituotantoon kuuluu lisäksi näyttelijöiden ja työryhmän kasaaminen. Ohjaaja hoiti näyttelijöiden roolituksen (casting), koska hänellä oli mielessään jo näyttelijöitä, joita haluaisi rooleihin (kuva 2.) Elokuvaan valittiin suomalaisille tuttuja näyttelijöitä, kuten Kari Väänänen. Tunnetut näyttelijät lisäävät elokuvan arvoa. Lokaatioksi eli kuvauspaikaksi valittiin vanha, koskemattoman näköinen metsä Kainuusta Puolangalta. Kuvauspaikat käytiin katsomassa ja valitsemassa etukäteen. Kuvauspaikan tietäminen auttoi kamerasuunnittelussa ja logistiikan suunnittelussa. Tuleva tuotanto aikataulutettiin (call sheet) ja majoitukset ja muonitus (catering) hoidettiin kuntoon. (Vidgren 2016.)

Kuva 1. Ohjaaja Mare Jatkola valitsi näyttelijät. Kuvassa vasemmalta oikealle; Tommi Raitolehto, Kari Väänänen ja Roy Stålhammar. (Vidgren 2016.)

Minun tehtäväni esituotannossa oli varata majoitus työryhmälle ja näyttelijöille sekä toimia tuottaja Jukka Vidgrenin avustajana. Puhtaaksikirjoitin kuvaajan ehdotukset kuvausaikatauluista. Autoin käytännön järjestelyissä ja hoidin muun muassa meille paikalle muonitusvastaavan ja ohjeistin häntä hänen ollessaan

ensikertalaisena mukana elokuvatuotannossa. Samaan aikaan pyrin oppimaan tuottajan työstä ja pysymään ajan tasalla kaikesta tapahtuvasta, jolloin olin valmis vastaamaan mahdollisiin näyttelijöiden ja työryhmän kysymyksiin.

Esituotannosta siirryttiin tuotantoon. Tuotanto käsittää näytevideon kuvaamisen eli visuaalisen materiaalin tekemisen. Haaskan näytevideota kuvasimme Puolangalla esituotannossa tehtyjen suunnitelmien mukaan. Kuvauspäiviä oli yhteensä kaksi eli itse tuotanto kesti kaksi päivää. (Vidgren 2016.) Tuotantoassistenttina pidin huolen siitä, että jokaisella työryhmän jäsenellä ja näyttelijällä oli aikataulut ja kydytykset selvillä. Samalla hoidin juoksevia asioita.

Kuvauspäivät sijoituivat loka-marraskuun vaihteeseen 2015, jolloin syksy oli jo pitkällä. Syksyllä päivän pituus ja valon määrä ovat rajallisia. Aikataulutimme kuvaukset niiden mukaan. Sää aiheutti kuvausryhmälle hieman huolta, sillä ensimmäisenä kuvauspäivänä oli vähän pakkasta ja maahan oli satanut ohut kerros lunta. Toinen päivä oli lämmin ja taivaalta alkoi tulla vettä. Sään muutos huolestutti siksi, että lumi olisi voinut sulaa kesken kuvausten, jonka takia kuvat eivät olisi sopineet keskenään yhteen. Kuvausten onneksi lumi ei suojakelistä huolimatta ehtinyt sulaa kokonaan pois ja halutut kuvat saatiin onnistuneesti kuvattua. (Vidgren 2016.) Stavén (2016) uskoo toisen kuvauspäivän onnistuneen osittain siksi, että kuvattiin niin tiiviitä kuvia, että kohdat, joista lumi oli jo sulanut, eivät näkyneet kuvissa.

Henkiolentoa kuvattiin ensimmäisenä päivänä, kun oli vielä pakkasta. Näyttelijän täytyi olla lähes alasti ja siksi päädyttiin ottamaan ripeitä ottoja. Kiire näkyi kuitenkin lopputuloksessa, jonka vuoksi Tampereella studiossa pidettiin lisäkuvauspäivä, jossa olentoa kuvattiin uudestaan (kuva 3.). Jälkitöissä myöhemmin studiokuvat lisättiin metsässä kuvattuun materiaaliin. Päätös osoittautui hyväksi ja kohtauksesta tuli toimiva. (Vidgren 2016.) Tällainen päätös vaatii miettimistä, sillä ohjaajalla on kokonaisuudesta oma visio, jota hän ei mielellään muuta. Tuottajan tehtävä on kuitenkin saada aikaan myyvä kokonaisuus. Jatkola ja Vidgren onnistuivat saavuttamaan hyvän kompromissin. Mikäli kuvia ei olisi kuvattu uudestaan, Haaskan näytevideo olisi luultavasti myöhemmässä vaiheessa kärsinyt siitä rahoitusta haettaessa. (Stavén 2016.)

Kuva 2. Studiossa uudelleen kuvatut materiaalit lisättiin aikaisemmin kuvattuun metsään (Vidgren 2016; Stavén 2016.)

Haaskan näytevideon jälkituotanto kesti neljä kuukautta. Pituuteen vaikutti se, että näytevideoon tehtiin alkuun animaatiojakso (kuva 1.), joka vaati paljon työtä. Animaation ja taivalla lentelevät korpit teki Studio Outo Oy. Leikkaaja, äänisuunnittelija ja muut jälkituotannossa työskennelleet tekivät ohella myös muita töitä, jonka takia jälkituotanto venyi alkuperäisestä suunnitelmasta. (Vidgren 2016.) Elokuvassa oli animaation lisäksi muitakin erikoistehostetöitä. Kuvauksissa käytettiin täytettyä karhun taljaa ja editoidessa siitä piti tehdä elävän karhun näköinen (kuvat 4,5, ja 6.) Lopulliseksi takarajaksi (deadline) päätettiin maaliskuun 2016 puoliväli, jolloin tuottaja ja ohjaaja lähtivät Yhdysvaltoihin South by SouthWest elokuvafestivaaleille esittämään näytevideota rahoittajille ja tuottajille. (Vidgren 2016.) Tuotantoassistenttina autoin jälkituotannon alkuvaiheessa tuottajaa muun muassa hankkimaan verokortit ja lähettämään palkkakuitteja palkan saajille.

Kuva 3. Studio Outo teki Haaskan näytevideon alkuun animaation (Stavén 2016.)

Kuva 4. Kuvassa käytettiin täytettyä karhua, jonka nenä oli aivan liian kuivan näköinen (Stavén 2016).

Kuva 5. Petteri Stavén (2015) käsitteli karhun nenää tietokoneella, jotta siitä saataisiin aidomman ja elävämmän näköinen.

Kuva 6. Karhun nenästä saatiin kosteampi ja aidompi. Silmä vaihdettiin digitaalisesti myös ja turkista muokattiin kostea ja takkuinen. (Stavén 2016.)

3.1 Haaskan näytevideon rahoitus

Haaskan näytevideoon on haettu rahoitusta muun muassa Arctic Image -hankkeelta. Arctic Image -hankkeen päätoteuttajana toimii Business Oulu, joka tukee kasvavia yrityksiä luomaan työpaikkoja, edistää vientiä, jalostaa osaamista ja kehittää toimialoja. (Business Oulu 2016.) Arctic Image -hankkeen tavoitteena on laajentaa rajat ylittävä yhteistyöverkosto AV-toimialan ulkopuolelle (Naturpolis 2016).

Haaskan näytevideon kuvausten kuluja helpotti se, että tuotantoyhtiöllä Mutant Koala Pictures Oy:llä oli omaa kalustoa mukana, eikä kaikkea tarvinnut vuokrata. Heillä on muun muassa kamera kuvaamista varten. (Vidgren 2016.) Kameran vuokraaminen kamerasta riippuen voi maksaa vajaasta tuhannesta eurosta toiseen tuhanteen euroon asti päivältä (Konepaja 2016).

Koska Haaskan taustalla on ensikertalainen ohjaaja, eikä tuotantoyhtiö ole aikaisemmin tuottanut pitkää elokuvaa, oli kaikista järkevintä tuottaa elokuvalla näytevideo. Toimivalla näytevideolla on helpompi päästä eteenpäin, kun etsitään rahoittajia ja levittäjiä. (Vidgren 2016.)

Levittäjän tehtävä on saattaa elokuvan katsojien nähtäväksi. Suomessa elokuvien ensisijainen levityspaikka on elokuvateatteri. (Elomäki 2013, 10.)

3.2 Haaskan historia ja nykytilanne

Haaska on vajaa kymmenen vuotta vanha projekti, joka on aikoinaan saanut SES:ltä apurahaa, mutta jota tuottanut yhtiö meni konkurssiin. Tästä syystä elokuvaa ei tuolloin saatu valmiiksi. Koskaokuva on jo aikoinaan saanut rahoituksen, täytyy tehdä muutoksia ennen sen uudelleen hakemista säätiöltä. Ohjaaja Mare Jatkola on saanut henkilökohtaista apurahaa elokuvan käsikirjoittamiseen. (Vidgren 2016.)

Haaska on ollut tuottajan Jukka Vidgrenin mukana Yhdysvalloissa elokuvafestivaaleilla. Vidgren on esitellyt näytevideota niin rahoittajille kuin levittäjillekin. Haaska pyritään toteuttamaan kansainvälisesti ja siksi rahoitusta haetaan Suomen ulkopuolelta. Näin tehdään myös siksi, että Haaska on jo kerran saanut

SES:iltä rahoituksen, kuten aikaisemmin mainittiin. Haaskaan etsitään Mutant Koala Picturesin lisäksi toista tuottajaa, jolla olisi mahdollisesti enemmän nimeä ja kokemusta. Tekijät ovat saaneet SES:ltä selkeän viestin siitä, että Mutant Koala ei ole tarpeeksi kokenut tuotantoyhtiö tuottamaan elokuvaa yksin. Haaskan näytevideo on lähetetty yhdysvaltalaisille tuottajille yhteistuottajuuden toivossa. Elokuvan käsikirjoitusta hiotaan. Toukokuussa Haaskan näytevideo viedään Ranskaan Cannesin elokuvajuhlille (*ransk. Le Festival De Cannes*). (Vidgren 2016.)

4 SUOMALAISISTA NÄYTEVIDEOISTA ELOKUVIKSI

4.1 Iron Sky'n näytevideolla rahaa Cannesista

Kuunatseista kertova elokuva Iron Sky sai rahoitusta näytevideon avulla. Itse näytevideo rahoitettiin omista rahoista ja sillä rahalla, mitä ohjaajan aikaisemmasta produktiosta, Star Wreckistä. (Vuorensola 2016.)

Iron Skyhin löytyi näytevideon kautta tärkeitä tekijöitä ja näytevideon kuvauksissa he pääsivät työskentelemään muun muassa kuvaaja Mika Orasmaan kanssa. Näytevideon myötä CGI-tekijöiden (Computer-generated imagery) eli 3D mallintaja ja erikoistehostearistin kanssa päästiin tekemään niin kutsuttua oikeaa työtä ja käsittelemään ensimmäistä kertaa RED-elokuvakameran materiaalia. (Vuorensola 2016.) Työryhmään tutustumisen tärkeydestä ovat puhuneet myös Vidgren (2016) ja Norvanto (2016).

Näytevideo kuvattiin siksi, että Cannesin elokuvafestivaaleille lähdeittäessä olisi ollut mukana jotain kättä pidempää. Iron Sky ei olisi ollut kovin uskottava projekti ilman näytevideota, sillä sitä oli tekemässä pari melko tuntematonta tampere-laista miestä ja suomalainen tuottaja. Rahoitusta haettiin kaikkien aikojen kalleimpaan suomalaiseen elokuvaan, joka kertoo kuunatseista. Näytevideolla tekijät pystyivät todistamaan, että heillä oli idea, kykyä toteuttaa se ja intoa hoitaa työ loppuun asti. (Vuorensola 2016.)

Vuorensolan (2016) mukaan rahoitusta Iron Sky -elokuvaan haettiin Cannesista monta vuotta. Lisäksi rahaa haettiin muun muassa Berliinistä sekä kotimaisista, saksalaisista ja australialaisista elokuväsäätiöistä, kuten myös alueellisista elokuvakomissioista. Reilu puolitoistatuntinen elokuva julkaistiin vuonna 2012.

4.2 Rendell ja Bunny the Killer Thing

Miika Norvanto on tuottanut kaksi elokuvaa, joihin molempiin on kuvattu näytevideot. Toinen elokuva on supersankarielokuva Rendell ja toinen kauhukomedia Bunny The Killer Thing. Suomen ensimmäinen koko pitkä supersankarielokuva kertoo Rendell-nimisestä supersankarista, joka ottaa lain omiin käsiinsä ja tais-

telee suurta Vala-nimistä rikollisorganisaatiota vastaan. Elokuva julkaistaan vuonna 2016. (Rendellmovie 2016.) Bunny the Killer Thing kertoo seitsemästä suomalaisnuoresta, jotka ovat päättäneet viettää hauskan viikonlopun mökillä. Mökille tulee kolme tuntematonta miestä, jotka salailevat jotain. Juhlaviikonlopusta tulee taistelu elämän ja kuoleman välillä, kun hahmo, joka on puoliksi mies ja puoliksi jänis, hyökkää metsästä. (Bunnythekillerthing 2016.)

Norvannon (2016) mukaan Bunnyn markkinoitiin kolme vuotta. Näytevideota enemmän positiivista mainetta sai elokuvan juliste, joka oli esillä Cannesin elokuvafestivaaleilla. Kyseessä oli niin hyvä konsepti, että se mahtui yhteen kuvaan. Näytevideosta oli hyötyä vain lähinnä elokuvan tekijöille itselleen. Bunnyn näytevideo oli kuvattu kesällä. Näytevideon perusteella tekijät huomasivat, että kansainväliselle yleisölle Suomen talvi olisi eksoottisempi kokemus, jonka takia he päätyivät kuvaamaan näytevideosta poiketen täyspitkän elokuvan talvella, eikä kesällä.

Bunnyn näytevideo näytti elokuvaa halvemmalta, eikä siksi palvellut konseptia muuten, kuin itse tekijöille. Näytevideo ei erottunut massasta julisteen tavoin. Bunnyn näytevideota korjattiin ensimmäisen version jälkeen Cannesista saattujen kommenttien perusteella. (Norvanto 2016.)

Rendellin näytevideo ehti vuotaa julkisuuteen liian aikaisin ja koska näytevideo oli osaamiseltaan heikko, karkotti se mahdollisia rahoittajia. Näytevideosta ei Rendellin kohdalla ollut hyötyä. Tässä tapauksessa näytevideota ei olisi kannattanut näyttää eteenpäin. Konsepti ja idea olivat hyviä ja omalaatuisia ja olisivat pärjänneet ilman näytevideota. (Norvanto 2016.)

Fanit olivat jakaneet hyvää tarkoittaen Rendellin näytevideota internetissä. Paremman tiedon puutteessa fanit olivat kertoneet kyseessä olleen trailerin ja näytevideon levitessä tuotantoyhtiöllä ei ollut enää mahdollista korjata kaikille katsojille, että kyseessä oli keskeneräinen näytevideo, ei lopullinen traileri. Heikon näytevideon luultiin kuvaavan lopullista elokuvaa ja näin monen katsojan mielikuvat olivat vaarantuneet. Fanien jakaman näytevideon takia moni sai väärän käsityksen elokuvasta, eikä työryhmä voinut enää koordinoita, kuka teoksen

näkee ja kuka ei. Materiaali on ollut sen valmistuessa ajan tasalla, mutta ei enää tuotannon myöhemmässä vaiheessa. (Norvanto 2016.)

Sekä Bunny the Killer Thingin että Rendellin näytevideot tuotettiin omarahoitteisesti (Norvanto 2016).

5 POHDINTA

Tutkiessani näytevideota tutustuin aiheeseen pelkkää pintaa syvemmältä. Tutkimusteni alussa sain käsityksen, että näytevideo on näppärä tapa ilmaista itseä elokuvantekijänä, mutta edetessäni opin myös näytevideon negatiivisen puolen. Hyvin tehty näytevideo edesauttaa tavoitteissa, mutta se pitää muistaa esittää harkiten. Heikon materiaalin kanssa kannattaa miettiä, näyttääkö näytevideota sittenkään kenellekään.

Ilman opinnäytetyötäni en olisi ymmärtänyt, kuinka hyvää tarkoittavat fanit voivat vaikeuttaa elokuvan rahoituksen hakemista. Se ei ollut aikaisemmin käynyt edes mielessäni ja olen tyytyväinen siihen, että sain opinnäytetyössäni oikaista tällaista tietoa. Väärän, jo vanhentuneen näytevideon nähneet rahoittajat voivat olla haluttomia yhteistyökumppaneita myös tulevaisuudessa elokuvissa luullessaan, että työryhmä on kyvytön visuaaliseen ja elokuvakerronnaltaan hyvään teokseen.

Aiheeni vaikutti aluksi suppealta ja haastavalta. Alussa oli vaikea edetä kirjallisten lähteiden vähäisyyden takia, mutta useampien haastattelujen jälkeen opin lisää ja huomasin, että aiheessa olisi vielä nykyistäkin enemmän tutkittavaa ja kerrottavaa. Haastateltavat kertoivat samoja asioita, jokainen omin sanoin. Sain jokaiselta aina hieman lisää informaatiota. Kysyin joistain askarruttaneista asioista useammalta uudestaan saadakseni mahdollisimman pätevää ja luotettavaa tekstiä aikaan.

Haastavana opinnäytetyöni pysyi koko ajan kirjallisuuden puutteen takia, mutta olen varma, että juuri siksi pakottauduin kyselemään yhä spesifisempiä kysymyksiä haastateltaviltani.

Kun osallistuin Haaskan näytevideon tekemiseen, en vielä tiennyt, mikä merkitys projektilla oli. Koin sen vain lyhytelokuvan tekemiseksi. Nyt kun tiedän näytevideon merkityksen, toivon Haaskan saavan maailmalta hyvää palautetta, rahoittajia ja levittäjiä. Olen mielissäni siitä, että sain olla Haaskan kaltaisessa projektissa mukana.

LÄHTEET

Bunny the Killer Thing, elokuvan verkkosivusto. 2016. Synopsis. Viitattu 22.4.2016. <http://bunnythekillerthing.com/>

Business Oulu, yrityspalvelujen verkkosivusto. 2016. Mitä me teemme. Viitattu 17.3.2016. <http://www.businessoulu.com/fi/businessoulu.html>

Carsten, B. 1989. Carsten's Corner, Let's Define a Few Terms.

Elomäki, J. 2013 Kotimaisen elokuvan levityksestä Suomessa. Dokumentti-, fiktio- ja lyhytelokuvien saattaminen katsojille. Tampereen ammattikorkeakoulu. Tuotanto. Opinnäytetyö.

Jatkola, M & Jatkola, M. 2015. Haaska. Käsikirjoitus.

Mediaopas, sanasto. 2016. High concept. Viitattu 9.4.2016. <http://www.mediaopas.com/sanasto/high+concept/>

Naturpolis, kehittämishankkeet. 2016. Arctic Image. Viitattu 9.4.2016. <http://www.naturpolis.fi/naturpolis-oy/kehittamishankkeet/arctic-image-alue-markkinointi-av-sisaltoja-hyodyntaen>

Norvanto, M. 2016. Black Lion Pictures Oy. Tuottaja-levittäjän puhelinhaastattelu. 11.4.2016.

P. Mutasen elokuvakonepaja, yrityksen verkkosivustot. 2016. Videocameras. Viitattu 18.3.2016. <http://www.elokuvakonepaja.com/rental/cameras/videocameras/>

Puranen, A. 2016. Ölövi Productions Oy. Ohjaaja-käsikirjoittajan haastattelu. 11.3.2016.

Rendellmovie, elokuvan verkkosivustot. 2016. This is Rendell. Viitattu 22.4.2016. <http://rendellmovie.com/>

Rossi, P. 2016. Suomen elokuvasäätiö. Tuotanto- ja kehitysjohtajan puhelinhaastattelu. 11.4.2016.

Seppä, S. 2009. Kotimaisen elokuvan rahoittaminen. Mitä, mistä ja miten? Tampereen ammattikorkeakoulu. Mediatuotanto. Opinnäytetyö.

Stavén, P. 2016. Mutant Koala Pictures Oy. Erikoistehosteartistin haastattelu. 6.5.2016.

Suomen elokuvasäätiö, säätiön verkkosivustot. 2016. Tuotantotuki. Viitattu 12.4.2016. <http://ses.fi/tukitoiminta/hakuohjeita/tuotantotuki/>

Vidgren, J. 2016. Mutant Koala Pictures Oy. Tuottajan haastattelu. 16.3.2016.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Yleisradio, Yle Uutiset. 2012. Yle rahoittaa kotimaista elokuvaa puoliteholla.
Viitattu 5.4.2016.
http://yle.fi/uutiset/yle_rahottaa_kotimaista_elokuvaa_puoliteholla/5093629